

Інформаційна довідка щодо удосконалення законодавства про соціальні послуги*

Анотація. В Інформаційній довідці викладено результати аналізу законодавчих пропозицій щодо удосконалення організаційних засад надання соціальних послуг.

Ключові слова: соціальні послуги, надавачі соціальних послуг, отримувачі соціальних послуг, забезпечення найкращих інтересів отримувачів соціальних послуг.

Вступ.

Із прийняттям Конституції України проголошено курс на розвиток і зміцнення правової та соціальної держави, в якій людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю¹. Держава гарантує забезпечення найкращих інтересів населення, яке опинилося в складних життєвих обставинах. Основними завданнями соціальної держави, як зазначив у рішенні від 25 січня 2012 року № 3-зп/2012 Конституційний Суд України², є створення умов для реалізації соціальних, культурних та економічних прав людини, сприяння самостійності і відповідальності кожної особи за свої дії, надання соціальної допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї.

Соціальні послуги є одним із ключових елементів забезпечення добробуту та прогресу суспільства будь-якої держави світу, оскільки сприяють запобіганню дискримінації, гендерній рівності, охороні здоров'я, підвищенню рівня та якості життя населення, забезпеченню створення державою рівних можливостей для кожного. У цьому контексті спрощення та підвищення ефективності регулювання надання соціальних послуг населенню є одним із пріоритетних завдань державної політики в означеній сфері.

Основна частина. В Україні основні організаційно-правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику, подолання або мінімізацію негативних наслідків складних життєвих обставин, в яких опинилися особи / сім'ї, визначені Законом України «Про соціальні послуги» (далі – Закон). Положення Закону потребують удосконалення та оновлення з урахуванням світових тенденцій щодо інституційної та цифрової трансформації процесу надання соціальних послуг населенню (яке перебуває у складних життєвих обставинах), спрямованих на підвищення якості соціальної допомоги шляхом зменшення кількості бар'єрів.

---

¹ Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

² Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України, 25 січня 2012 року № 3-рп/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12#n54>

Законопроектом «Про внесення змін до Закону України «Про соціальні послуги» щодо удосконалення порядку надання соціальних послуг» (реєстр. № 12124 від 16.10.2024) пропонується: осучаснити процес надання соціальних послуг шляхом використання інформаційно-комунікаційних систем, зокрема для забезпечення електронної фіксації процесу надання соціальної послуги (за допомогою засобів електронного ведення випадку та забезпечення синхронізації необхідної інформації з відповідних інформаційних реєстрів), укладення договору про надання соціальних послуг в електронній формі; запровадити нову класифікацію надавачів соціальних послуг за формою власності та організаційно-правовою формою; надати право надавачам соціальних послуг утворювати мультидисциплінарні команди; визначити поняття «мультидисциплінарна команда», форми її роботи та основні завдання; врегулювати надання соціальних послуг дистанційно (онлайн); визначення вартості соціальних послуг, що надаються державним / комунальним некомерційним підприємством, відповідно до Методики розрахунку тарифів і коригувальних коефіцієнтів, затвердженої Кабінетом Міністрів України тощо.

Підтримуючи ідею законопроекту, вважаємо за необхідне звернути увагу на таке.

Запропоноване законопроектом визначення терміна «ведення випадку» є складним для сприйняття і не узгоджується зі статтею 18 Закону. На нашу думку, законодавче визначення терміна «ведення випадку» не повинно включати етапи процедури (технології) організації надання соціальних послуг, передбачені статтею 18 Закону. Терміни, що вживаються в тексті нормативно-правового акта, повинні бути короткими, лексично правильно сформульованими, однозначними, зрозумілими³.

Деякі положення, запропоновані автором законопроекту, не відповідають принципу правової визначеності та створюють потенційні умови для зловживань надавачами соціальних послуг. Так, законопроектом пропонується зобов'язати надавачів соціальних послуг формувати та вести справи отримувачів соціальних послуг в електронній формі. Проте, запропоноване положення нівелюється формулюванням «... за умови наявної технічної можливості», оскільки не передбачає переліку випадків, при настанні яких допускається формування та ведення справ в інший спосіб, а також порядок інтеграції інформації в Єдину інформаційну систему соціальної сфери. Зауважимо, що централізоване зберігання, обробка, накопичення та передача даних про надання соціальних послуг забезпечить реалізацію впровадження інструментів моніторингу та аналізу ефективності надання соціальної підтримки отримувачам соціальних послуг, що дасть змогу покращити якість та доступність соціальних послуг.

Варто звернути увагу на те, що законопроектом уводиться термін «особистий кабінет особи» без розкриття його змісту. Зокрема, незрозуміло, що є особистим кабінетом особи і якої саме особи, чи це є електронний кабінет Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, чи це складова частина

---

³ Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>

Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, чи це вебсторінка суб'єкта надання соціальних послуг або отримувача соціальних послуг, чи це є розділ вебпорталу, доступ до якого має тільки зареєстрований користувач тощо.

Окрім того, з метою належного регулювання надання соціальних послуг дистанційно (онлайн), на нашу думку, слід визначити перелік соціальних послуг, які можуть надаватися отримувачам соціальних послуг дистанційно.

Висновки. Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про соціальні послуги» щодо удосконалення порядку надання соціальних послуг» (реєстр. № 12124 від 16.10.2024), на нашу думку, є актуальним. Прийняття законопроекту, з урахуванням зауважень, сприятиме покращенню функціонування державної системи надання соціальних послуг, адаптації до сучасних можливостей і вимог.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.